

Asia: VM019:00/2021, VN/2033/2021

Lausuntopyyntö luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi hyvinvointialueiden ja HUS-yhtymän toiminnan valmistelun rahoituksesta vuosina 2021 ja 2022

Lausunnonantaja

Lausunnonantaja on:

Kunta

Huomiot valmistelun rahoituksen määräytymisperusteisiin

a) Hyvinvointialueiden valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Toiminnan rahoitus vuosina 2021 ja 2022 perustuu valtion varoista maksettavaan valtionavustukseen. Valtioneuvoston asetusluonnoksen mukaan kullekin hyvinvointialueelle jaetaan määrärahaa enintään yksi viidesosa tasasuuruisuena osana. Hyvinvointialueen asukasmäärän perusteella määrärahasta jaetaan enintään kaksi viidesosaa. Enintään kaksi viidesosaa määrärahasta jaetaan hyvinvointialueen alueella voimaanpanolain voimaantullessa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä pelastustoimen tehtäviä järjestävien viranomaisten lukumäärän perusteella.

Asetusluonnokseen liittyvissä koelaskelmissa Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluun myönnettäisiin noin 474 000–513 000 euroa vuonna 2021 ja noin 1 309 000–1 495 000 euroa vuonna 2022. Yhteensä siis vuosille 2021 ja 2022 Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmisteluun myönnettäisiin hieman alle kaksi miljoonaa euroa rahoitusta.

Loviisan kaupungin näkökulmasta Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen valmistelun rahoitusta on korotettava selvästi. Alueella tehdyn arvion mukaan Itä-Uudenmaan hyvinvointialueelle esitetty rahoitus on riittämätön ja selvästi alimitoitettu vuosille 2021 ja 2022. Tehdyn arvion mukaan hyvinvointialueen valmistelu tarvitsisi vähintään noin 3,4 miljoonan euron rahoituksen vuosille 2021 ja 2022. Ero esitettyyn rahoitustasoon on mittava, noin 1,4 miljoonaa euroa. Asetusluonnoksen rahoitustasoa olisikin korotettava Itä-Uudenmaan hyvinvointialueen osalta noin 70 prosenttia, jotta valmistelun onnistumiselle turvataan kohtuulliset edellytykset.

Itä-Uudenmaan arvion mukaan hyvinvointialueen valmisteluun tarvitaan noin 15 henkilöä. Henkilöstömenojen lisäksi suurimmat kustannuserät muodostuvat ostopalveluista sekä järjestelmäkustannuksista. Henkilöstökustannukset olisivat yhteensä noin 2,0–2,3 miljoonaa euroa, ostopalvelut noin 200 000–300 000 euroa, järjestelmäkustannukset noin 700 000–800 000 euroa ja muut kustannukset noin 200 000–400 000 euroa. Yhteensä kustannuksia arvioidaan kertyvän noin 3,1–3,8 miljoonaa euroa.

b) HUS-yhtymän valmistelun rahoituksen määräytymisperusteet

Vaikka Uudenmaan alue eroaa muista hyvinvointialueista erikoissairaanhoidon ratkaisussaan, haluaa Loviisan kaupunki painottaa lausunnossaan myös HUS-yhtymän valmistelun riittävän rahoituksen tärkeyttä. Olisi tärkeää, että myös HUS-yhtymän kanssa tehtävää yhteistyötä voitaisiin rahoittaa valtion rahoituksella, muuten integraatio perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon välillä tulee jäämään heikoksi Uudenmaan erillisratkaisun vuoksi.

Muut huomiot asetusluonnokseen tai perustelumuihistioon

Muut huomiot

Loviisan kaupungin mielestä rahoituskriteereissä on huomioitava paremmin valmistelun luonne ja tarve. Osa hyvinvointialueista, kuten Itä-Uusimaa, ei voi tukeutua edellisen hallituskauden valmisteluun. Valmistelu tällä alueella lähtee niin sanotusti ”nollasta”, koska Itä-Uudenmaan valmistelussa voidaan hyödyntää hyvin vähän edellisen hallituskauden valmistelua, jota tehtiin koko Uudenmaan alueelle.

Lisäksi monet kustannukset eivät ole riippuvaisia hyvinvointialueen koosta, joten asukasmäärän painoarvon tulisi olla selkeästi alhaisempi. Esimerkiksi hallintosäännön, strategian, talousarvion, hankintalinjausten ja henkilöstöpolitiikan valmistelu vaatii suunnilleen saman verran resursseja hyvinvointialueen koosta riippumatta. Lisäksi henkilöstöresurssit vaativat monen eri alan syvällistä erityisosaamista, joten valmistelun vaatima henkilömäärä ei skaalaudu alaspäin hyvinvointialueen asukasmäärän laskiessa. Järjestelmäkustannukset skaalautuvat alas vain vähän alueen asukasmäärän laskiessa.

Hyvinvointialueen valmistelun edellyttää riittäviä resursseja, koska laadukas valmistelu on edellytys sille, että hyvinvointialueet ylipäättänsä voivat aloittaa toimintansa 1.1.2023. Kaikkia kustannuksia tai ongelmakohtia ei edes ole mahdollista etukäteen arvioida, joten ylimääräisiä kustannuksia tulee aiheutumaan valmistelun edetessä. Valmisteluresurssien tuleekin ehdottomasti olla lähtötilanteessa realistisesti arvioitu.

Lisäksi alkuvaiheen valmistelu tulee vaikuttamaan pitkään hyvinvointialueen käytännön toimintaan, joten laadukas valmistelu parantaakin hyvinvointialueen mahdollisuuksia toimia alkuvaiheessa kohtuullisen tehokkaasti ja tarkoituksenmukaisesti. Vastaavasti heikko ja puutteellinen valmistelu

ohjaa hyvinvointialueen toimintaa jo alkuvaiheessa ei-toivottuihin käytäntöihin ja heikkoihin toimintatapoihin. Siksi valtion tulee panostaa valmisteluun riittävästi resursseja.

Schröder Carita
Loviisan kaupunki